

Jednoho dne vystoupila po schodech na půdu ke dveřím jeho bytu. Nezazvonila však, protože zevnitř zaslechla povídavý ženský hlas.

Chodila pak před domem tak dlouho, až ho uviděla; byl jako vždy v koženém plášti a vedl pod paží mladičkou dívku k zastávce tramvaje. Když se vracel zpátky, šla proti němu. Poznal ji a překvapeně zdravil. Přestírala, že ona je překvapena náhodným setkáním. Pozval ji k sobě. Srdce se jí rozbušilo, protože věděla, že se mu při prvním letném dotyku rozpustí v náručí.

Nabídl jí víno; ukázal jí nové obrazy; usmíval se na ni kamarádsky jako se usmíváme na minulost; ani jedinou se jí nedotkl a vyprovodil ji pak na tramvaj.

10.

Jednoho dne, kdy se všichni spolužáci nahrmuli po vyučovací hodině kolem tabule, zdálo se mu, že přišla jeho chvíle; nepozorován kráčet ke spolužačce, která osaměla v lavici; už dávno se mu líbila a často se na sebe dlouze dívali; teď si k ní přisedl. Když je rozjívění spolužáci po chvíli spatřili, chopili se příležitosti pro legraci; v tichém smíchu opustili třídu a klíčem ji za sebou zamkli.

Dokud byl obklopen zády spolužáků, připadal si nenápadný a volný, ale když s dívkou osaměl v sále třídy, bylo mu jak na osvětlené scéně. Snažil se duchaplnou zábavností (naučil se už říkat i jiné než připravené věty) přikrýt rozpaky. Říkal, že čin spolužáků je vzorem nejhorší možné akce; je nevýhodný pro ty, kteří ho podnikli (musí teď čumět na chodbě s neukoženou zvědavostí) a výhodné pro ty, proti nimž byl namířen (jsou teď spolu, jak si to přáli). Spolužákyně přisvědčovala a říkala, že by toho měli využít. Polibek visel ve vzduchu. Stačilo jen naklonit se k dívce. A přece cesta k jejím rtům se mu zdála být nekonečně daleká a obtížná; mluvil, mluvil a nelíbal.

Pak zazvonil zvonek, což znamenalo, že za chvíli přijde profesor a donutí žáky shromážděné kolem dveří, aby otevřeli třídu. To je rozrušovalo. Jaromil prohlásil, že

nejlépe by se spolužákům pomstili, kdyby jim musili závidět, jak se tu spolu líbali. Pak se dotkl prstem spolužaččiných rtů (kde se v něm vzala ta smélost?) a řekl s úsměvem, že by stopa polibku po rtech tak výrazně nalíčených zůstala na jeho tváři jistě dobře patrná. A spolužáky také přisvědčovala, že je škoda, že se nelíbali, a zatímco to říkala, bylo slyšet za dveřmi profesorův rozhorlený hlas.

Jaromil řekl, že je škoda, neuvidí-li profesor ani spolužáci na jeho tváři stopy po polibcích, a zase se chtěl nad spolužáky sklonit a zase se mu cesta k jejím rtům zdála daleká jak výlet na Mont Blanc.

“Ano, měli by nám závidět,” řekla spolužáky, vytáhla z kabelky růž a kapesník, kapesník obarvila růží a znamenala jim pak Jaromilovu tvář.

Pak se otevřely dveře, do třídy se vrhnul rozkacený profesor s žactvem. Jaromil a spolužáky povstali tak, jak mají žáci vstávat na pozdrav přichozímu učiteli; stáli sami dva v prázdných řadách lavic a proti nim byl shluk diváků, kteří se všichni dívali na Jaromilovu tvář plnou nádherných, rudých skvrn. A on stál na očích všech a byl pyšný a šťastný.

11.

V úřadě, kde pracovala, se jí dvořil kolega. Byl ženatý a přemlouval ji, aby ho pozvala k sobě.

Pokusila se vyzkoumat, jaký vztah by Jaromil zaujal k její erotické svobodě. Začala mluvit opatrně a zdaleka o jiných vdovách po padlých mužích a o tom, s jakými obtížemi se pokoušejí založit nový život.

“Co je to nový život?” reagoval podrážděně: “To má být život s novým mužem?”

“Zajisté, i to k tomu patří. Život jde dál, Jaromile, život si žádá své...”

Věrnost ženy padlému hrdinovi patřila k Jaromilovým svatým mýtům; byla zárukou, že absolutno lásky není jen výmyslem básní, nýbrž že existuje a stojí za to kvůli němu žít.

“Jak mohou ženy, které prožily velkou lásku, pešit se pak s někým jiným?” rozhořčoval se na nevěrné vdovy.

“Jak se mohou někoho vůbec dotknout, když mají ve vzpomínce muže, který byl mučen a zabit? Jak ho mohou ještě umučeného mučit, ještě popraveného znovu popravovat?”

Minulost je oděna do šatu z měňavého taftu. Maminka odmítla sympatického kolegu a celá její minulost se jí před očima opět úplně změnila:

Vždyť není pravda, že malíře zradila kvůli manželovi. Opustila ho kvůli Jaromilovi, jemuž chtěla zachovat mír domova! Žije-li dodnes v úzkosti z vlastní nahoty, je to kvůli Jaromilovi, který jí zohavil břicho. A dokonce i lásku manželovu ztratila kvůli němu, když mermomocí a tvrdohlavě prosazovala jeho narození!

Od počátku jí jen všechno bral!

12.

Někdy jindy (to už měl za sebou i mnoho skutečných polibků) šel opuštěnými cestami Stromovky s dívkou, kterou znal z tanečních hodin. Jejich hovor před chvílí umkl a v tichu byl slyšet jejich krok, společný krok, který na ně pojednou prozrazoval, co si až dosud netroufali pojmenovat: že jdou spolu a že jdou-li spolu, mají se asi rádi; kroky znějící do jejich mlčení je usvědčovaly a jejich chůze byla čím dál pomalejší, až dívka náhle položila Jaromilovi hlavu na rameno.

Bylo to nesmírně krásné, jenomže dřív než mohl Jaromil vychutnat tu krásu, ucítil, že je vzrušen a to způsobem zcela viditelným. Zděsil se. Myslíl na to, aby viditelný důkaz vzrušení co nejrychleji zmizel, ale čím více si to přál, tím méně se přání splňovalo. Hrozil se toho, že by dívčiny oči sklouzly po něm dolů a uviděly to kompromitující gesto těla. Snažil se obrátit její pohledy vzhůru a mluvil o ptácích v korunách a o oblacích.

Ta procházka byla plna štěstí (dosud mu žádána žena nepoložila hlavu na rameno a on v tom gestu viděl oddanost sahající až na sám konec života), ale zároveň i plna hanby. Báł se, aby jeho tělo neopakovalo trapnou indiskretnost. Po dlouhém přemýšlení vzal mamince z prádelníku dlouhou širokou stuhu a před příští schůzkou si ji omotal pod kalhotami tak, aby eventuální důkaz vzrušení zůstal připoután k noze.

13.

Vybrali jsme tuto epizodu z desítek jiných, abychom mohli říci, že největším dosud poznaným štěstím byla pro Jaromila dívčí hlava položená na jeho rameno.

Dívčí hlava znamenala pro něho víc než dívčí tělo. Tělu příliš nerozuměl (co jsou to vlastně krásné ženské nohy? jak má vypadat krásný zadek?), kdežto tvář mu byla srozumitelná a jen ona rozhodovala v jeho očích o kráse ženy.

Tím nechceme říci, že by ho tělo nezajímalo. Představa dívčí nahoty mu způsobovala závrať. Ale zaznamenejme dobře tento jemný rozdíl:

Netoužil po nahotě dívčího těla; toužil po dívčí tváři ozářené nahotou těla.

To tělo bylo za hranicemi zkušenosti a právě proto o něm napsal bezpočet básní. Kolikrát jen se v jeho tehdejších verších zjevuje ženský klín! Jenomže záračnou básnickou magií (magií nezkušenosti) učinil Jaromil z toho rodivého a souloživého orgánu oblačný předmět a téma hravých snů.

Tak v jedné básni psal, že uprostřed jejího těla jsou *malé hodinky, jež tikají.*

Jinde si představoval, že je to *domov neviditelných bytostí.*

Jinde se zase nechal unést představou otvoru a viděl sám sebe, jak je proměněn v dětskou kuličku a padá

dlouze tím otvorem, až se nakonec proměňuje v pouhý *pád, pád, který jejím tělem doživotně padá.*

V jiné básni se zase proměnily dívčí nohy ve dvě řeky, které se stékají; představoval si v tom soutoku tajemnou horu, kterou nazýval vymyšleným jménem znějícím jistě slovo z bible: *hora Sejn.*

Jindy zas mluvil o dlouhém bloudění velocipedisty (slovo mu připadalo krásné jak soumrak), který unave jede krajinou; ta krajina je její tělo a dvě kupky sena, kterých se mu chce spát, jsou její řadra.

Bylo to tak nádherné, bloudit po ženském těle nepoznaném, neviděném, neskutečném, po těle b zápachu, bez výrážky, bez drobných vad a nemocí, po těle představovaném, po těle — snivém hříšti!

Bylo to tak půvabné mluvit o ženském řadru a klířtónem, jímž se vypravují dětem pohádky; ano, Jaromil: v zemi něhy a to je země *umělého dětství.* Říkán umělého, protože skutečné dětství není žádným rájem není ani moc něžné.

Něha se rodí ve chvíli, kdy je člověk vyplivnut k pral dospělosti a v úzkosti si uvědomí výhody dětství, jež jak dítě nechápal.

Něha je úlek před věkem dospělosti.

Něha je pokus vytvořit umělý prostor, v němž ple smlouva, že se budeme k tomu druhému obracet jako dětěti.

Něha je též úlek před tělesnými důsledky lásky; je pokus unést lásku z říše dospělosti (v níž je závažná záludná, plná odpovědnosti a těla) a považovat ženu i dítě.

Zlehounka tůká srdcem svého jazyka, psal v jedné básni. Zdálo se mu, že její jazyk, malíček, řadro, pupky jsou samostatné bytosti, které spolu rozmlova neslyšitelným hlasem; zdálo se mu, že se dívčí tělo skládá tisíců bytostí a že milovat to tělo znamená naslouchat tě bytostem a slyšet, jak si *tajemnou řečí spolu vyprávějí ot její řadra.*

15.

Přišel mezi ně ve chvíli, kdy debata již byla v proudu; přeli se o to, co je pokrok a zda vůbec existuje. Rozhlížel se kolem dokola a zjišťoval, že kroužek mladých marxistů, na jehož návštěvu ho pozval kolega ze školy, se skládá ze stejných studentů, jací chodí do všech pražských gymnázií. Pozornost byla sice podstatně větší než při debatách, o něž se pokoušela v jeho třídě učitelka češtiny, nicméně rušící žáci byli i zde; jeden z nich držel v ruce stonek lilie, ke které chvílemi číchal, čímž nutil ostatní ke smíchu, takže malý černovlasý muž, majitel bytu, v němž se sešli, mu květinu nakonec odebral.

Potom zbystřil sluch, protože jeden z účastníků tvrdil, že v umění se nedá mluvit o pokroku; nelze prý říci, že by Shakespeare byl horší autor než současní dramatici. Jaromil měl velikou chuť zamíchat se do sporu, ale dělalo mu potíže promluvit v prostředí lidí, na které nebyl zvyklý; bál se, že se všichni budou dívat na jeho tvář, která bude rudnout a na ruce, které budou nejspíše gestikulovat. A přece se tolik chtěl *spojit* s tímto malým shromážděním a věděl, že je k tomu zapotřebí, aby promluvil.

Aby si dodal odvahy, vzpomněl si na malíře, na jeho velkou autoritu, o které nikdy nezapochoyboval a ujišťoval se v duchu, že je jeho přítelem a žákem. Tím se posléze

vzmúžil natolik, že se odvážil vmísit do sporu zopakoval myšlenky, které slychal při návštěvě ateliéru. Že nepoužil vlastních myšlenek není zdaleka pozoruhodné jako okolnost, že je neřikal svým hlasem sám byl poněkud zaražen, že hlas, jímž mluvil, podobá hlasu malířovu, a že ten hlas strhává s sebou i ruce, které začaly opisovat ve vzduchu malířova gesty.

Řekl jim, že i v umění je pokrok nepopíratelný, moderní směry znamenají naprostý obrát v celostatek tisíciletém vývoji; osvobodily konečně umění z povinnosti propagovat politické a filosofické názory a napodobovat skutečnost, takže by se dokonce dalo říci, že teprve začínají skutečné dějiny umění.

Na tomto místě se chtělo ozvat několik přítomných Jaromil si nedal vzít slovo. Zpočátku mu bylo nepříjemné, když slyšel, jak z jeho úst mluví malířovy slovy i melodikou řeči, ale pak nalezl v té výpůjčce jistou bezpečí; byl za ní skryt jak za štítem; přestal se bázlivě ostýchat; byl spokojen, jak dobře znějí věty v to prostředí a pokračoval dál:

Dovolal se Marxovy myšlenky, že až dosud žilo lidstvo svou prehistorií a jeho skutečná historie započne v proletářskou revoluci, jež je skokem z říše nutnosti do svobody. V historii umění je takovým rozhodujícím mezníkem okamžik, kdy André Breton s ostatními surrealisty objevil automatický text a s ním záračnou pokladnici lidského podvědomí. Stalo-li se to přibližně ve stejné době jako socialistická revoluce v Rusku, tom jakási významná symbolika, neboť osvobození lidstva fantazie znamená pro lidstvo stejný skok do říše svobody jako zrušení ekonomického vykořisťování.

Zde vstoupil do debaty černovlasý muž; pochopil Jaromila, že obhajuje princip pokroku, a zapochyboval o tom, že by právě surrealismus možno postavit do jedné řady s proletářskou revolucí. Vyjádřil naopak názor, že moderní umění je úpadkem, že ona epocha v umění, která odpovídá proletářské

revoluci, je socialistický realismus. Nikoliv André Breton, ale Jiří Wolker, zakladatel české socialistické poezie, musí nám být vzorem. Jaromil se nesetkal s takovými názory poprvé, už malíř mu o nich vyprávěl a sarkasticky se jim smál. Také Jaromil se teď pokusil o sarkastický smích a řekl, že socialistický realismus není umělecky nic nového a podobá se navlas starému buržoasnímu kýči. Na to oponoval černovlasý muž, že moderní je jen to umění, jež pomáhá bojovat za nový svět, což sotva může surrealismus, jemuž lidové masy nerozumějí.

Debata byla zajímavá; černovlasý muž říkal své námítky s šarmem a bez autoritativnosti, takže se spor nikdy nezměnil v hádku, i když Jaromil, opilý pozorností, jež se na něho soustředila, uchýloval se občas k ironii poněkud křečovitě; ostatně nikdo nevyhlašoval konečný rozsudek, do sporu vstupovali další debatěři, takže myšlenku, o kterou se Jaromil přel, překryla brzy nová témata.

Ale bylo to tak důležité, je-li pokrok či není, je-li surrealismus buržoasní či revoluční? Bylo tak důležité, zda má pravdu on či oni? Důležité bylo to, že s nimi byl spojen. Hádal se s nimi, ale cítil k nim vřelou sympatii. Už je dál ani neposlouchal, jen myslil na to, že je šťasten: našel společnost lidí, v níž neexistuje ani jako matčin syn, ani jako žák třídy, nýbrž jako on sám. A napadlo ho, že člověk může být plně sám sebou jen tehdy, je-li plně mezi jinými.

Potom černovlasý muž vstal a všichni věděli, že i oni musí vstát a mít se k odchodu, protože jejich mistr má práci, o které se zmiňoval s úmyslnou nejasností, která vzbuzovala zdání důležitosti a imponovala jim. A když už stáli v předsíni kolem dveří, přistoupila k Jaromilovi brýlatá dívka. Povězme hned, že si jí Jaromil po celou dobu vůbec nevšímal; ostatně nebyla vůbec nijak nápadná, spíš byla nijaká; ne škaredá, jen trochu nedbalá; nenamaloovaná, s vlasy hladce staženými nad čelem,

nepoznamenanými kadeřníkem, v šatech, které se nosí proto, že člověk nemůže chodit nahý.

“To mě moc zaujalo, co jsi říkal,” řekla mu. “Ráda by si s tebou o tom ještě povykládala...”

16.

Nedaleko bytu černovlasého muže byl park; vešli do něho a o překot mluvili; Jaromil se dověděl, že dívka studuje na universitě a je o celé dva roky starší než on (ta zpráva ho naplnila bláznivou pýchou); chodili po okružní cestě parčíku, dívka vedla učené řeči, také Jaromil vedl učené řeči, chtěli si rychle sdělit, co myslí, co soudí, co jsou; (dívka byla orientována spíš vědecky, on spíš umělecky); zahrnuli se seznamy velkých jmen, jež obdivují, a dívka znovu řekla, že ji Jaromilovy nevědčí názory velmi upoutaly; na chvíli zmlkla a pak ho nazvala *efébem*; ano, už když vešel do místnosti, zdálo se jí, že vidí sličného eféba...

Jaromil nevěděl přesně, co to slovo znamená, ale připadalo mu nádherné být nějak zván a dokonce řeckým slovem; ostatně tužil alespoň to, že eféb znamená někoho, kdo je mlád a že přitom neoznačuje mládí takové, jaké ho až dosud sám v sobě poznal, neobratné a degradující, nýbrž silné a obdivuhodné. Slovem eféb oslovila vysokoškolačka tedy jeho nedospělost, ale zároveň ji pozvedla z její trapnosti a učinila ji výhodnou. To bylo natolik povzbudivé, že když už byli na šesté okružní cestě parkem, osmělil se Jaromil k činu, na nějž se chystal již od počátku, ale k němuž zatím marně sbíral odvahu: vzal vysokoškolačku pod paži.

...bylo říci, že vsunul svou
...několik, vsunul ji tam tak
...aby si plál, aby to dívka ani nepostřehla; a
...na jeho gesto nijak nereagovala, takže jeho
...tvěla na jejím těle nejspíš jako cizí podsunutý
...předmět, kabelka nebo balíček, na který jeho držitelka
...pozapomněla a který může každou chvíli vypadnout. Ale
...potom najednou ruka začala cítit, že paže, pod kterou je
...vsunuta, o ní ví. A jeho krok začal cítit, že pohyb
...vysokoškolaččiných nohou se mírně zpomaluje. Toto
...zpomalování už znal a věděl, že něco neodvratného je ve
...vzduchu. A jak už to tak bývá, když má přijít něco
...neodvratného, člověk (snad aby projevili aspoň minimum
...vlastní vlády, kterou má nad událostmi), to neodvratně
...alespoň o okamžik uspíší: Jaromilova ruka, která celou
...dobu nehybně tkvěla, náhle oživila a stiskla
...vysokoškolaččinu paži. V té chvíli se vysokoškolačka
...zastavila, zvedla brýle k Jaromilově tváři a z ruky (z té
...druhé) pustila na zem aktovku.

Toto gesto Jaromila ohromilo: předešlým si ve svém okouzlení vůbec neuvědomil, že dívka nějakou aktovku nese; vypadnuvší aktovka vstoupila tedy na scénu jako poselství shozené s nebe. A když si pak uvědomil, že dívka šla na marxistickou schůzku přímo z university a že v aktovce jsou tedy asi universitní skripta a těžké vědecké spisy, opojilo ho to ještě víc; zdálo se mu, že nechala spadnout na zem celou universitu, aby ho mohla uchopit do uprázdňených rukou.

Pád aktovky byl opravdu tak patetický, že se začali líbat v slavnostním omámení. Líbali se velice dlouho a když polibky konečně skončily a oni již nevěděli, co dál, pozvedla k němu opět brýle a měla v hlase vzrušenou úzkost: "Ty si myslíš, že jsem děvče jako všechny ostatní. Ale to si nesmíš myslet, že jsem jako všechny ostatní."

Tato slova byla snad ještě patetičtější než pád aktovky a Jaromil pochopil v úžase, že před ním stojí žena, která ho

miluje, která ho miluje na první pohled, záračně a bez zásluhy. A zaznamenal také hbitě (alespoň na okraj svého vědomí, aby si to tam později mohl přečíst pozorně a pečlivě), že vysokoškolačka mluví o jiných ženách, jako by ho považovala za někoho, kdo má s nimi tak bohaté zkušenosti, až to musí ženě, která ho miluje, působit bolest.

Ujistil dívku, že ji nepovažuje za totožnou s jinými ženami; dívka pak zvedla ze země aktovku (teď si jí mohl Jaromil lépe všimnout: byla opravdu těžká a tlustá, naplněná knihami) a dali se na sedmou okružní cestu parkem; když se pak znovu zastavili a líbali, octli se náhle v kuželu ostrého světla. Proti nim stáli dva strážníci a žádali, aby se legitimovali.

Oba milenci v rozpacích hledali legitimace; třesoucíma se rukama je podávali strážníkům, kteří buď mímili pronásledovat prostituci anebo se jen chtěli pobavit v únavných hodinách služby. V každém případě poskytl oběma nezapomenutelný zážitek: celý zbytek večera (Jaromil doprovázel dívku k jejímu domovu) si vyprávěli o lásce pronásledované předsudky, moralismem, policií, starou generací, hloupými zákony a hnilobou světa, jenž si zaslouží být smeten.

17.

Byl to krásný den a krásný večer, ale když přišel Jaromil domů, byla už skoro půlnoc a maminka chodila rozčilená po pokojích.

“Víš, jakou jsem měla o tebe hrůzu? Kde jsi byl? Nemáš vůči mně žádné ohledy!”

Jaromil byl ještě pln velkého dne a začal mamince odpovídat způsobem, kterým mluvil na marxistickém kroužku; napodoboval malířův sebejistý hlas.

Maminka ten hlas hned poznala; viděla synovu tvář, z níž mluví její ztracený milenec; viděla tvář, která ji nepatří, slyšela hlas, který ji nepatří; její syn před ní stál jako obraz dvojnásobného odepření; připadalo jí to nesnesitelné.

“Vražďíš mne! Vražďíš mne!” vykřikla hystericky a odběhla do sousední místnosti.

Jaromil zůstal stát polekán a rozléval se v něm pocit jakési velké viny.

(Ach, chlapče, nikdy se nezbavíš toho pocitu. Jsi vinen, s sebou nosit vyčítavý pohled, který tě bude volat zpět! Budeš chodit po světě jako pes přivázaný na dlouhé šňůře! I když budeš daleko, vždycky budeš cítit dotek obojku na krku! I když budeš trávit čas s ženami, i když s nimi budeš v posteli, povede z tvého krku dlouhá šňůra a

kdesi daleko maminka drží její konec v ruce bude cítit podle trhavého pohybu provazu neslušné pohyby, kterým se oddáváš!)

“Maminko, prosím tě, nezlob se, maminko, prosím tě, odpusť mi to!” klečí bojácně u její postele a hladí ji po vlhké tváři.

(Charlesi Baudelaire, bude ti čtyřicet let a ještě se jí budeš bát, své matky!)

A maminka mu dlouho neodpouští, aby co nejdéle cítila jeho prsty na své kůži.

18.

(Tohle se Xaverovi nikdy nemohlo stát, protože Xaver matku neměl, ani otce neměl, a nemít rodiče je první předpoklad svobody.)

Ale rozumějte dobře, nejde o to ztratit rodiče. Gérardu Nervalovi zemřela matka, když byl nemluvně a přesto žil celý život pod hypnotickým pohledem jejích nádherných očí.

Svoboda nezačíná tam, kde jsou rodiče odmítnuti nebo pochováni, nýbrž tam, kde *nejdou*:

Tam, kde se člověk rodí, aniž ví z koho.

Tam, kde se člověk rodí z vejce pohozeného v lese.

Tam, kde člověka vyplivnou na zem nebesa a on položí svou nohu na svět bez pocitu vděku.)

19.

To, co se narodilo během prvního týdne Jaromilovy lásky s vysokoškolačkou, byl on sám; uslyšel o sobě, že je efeb, že je krásný, že je chytrý a že má fantazii; dověděl se, že ho obrýlená slečna miluje a obává se chvíle, kdy ji opustí; (prý právě ve chvíli, kdy se rozchází večer před jejím domem a ona se za ním dívá, jak lehkým krokem odchází, zdá se jí, že vidí jeho pravou podobu: podobu muže, jenž se vzdaluje, jenž uniká, jenž mizí...). Konečně našel svůj obraz, který tak dlouho hledal v obou svých zrcadlech.

První týden se viděli denně: byli spolu čtyřikrát na dlouhé večerní procházce po městských čtvrtích, jednou v divadle (seděli v lóži, líbali se a nedávali pozor na představení) a dvakrát v kině. Sedmý den šli zase na procházku: byla zima, mráz a on měl lehký svrchníček, mezi košilí a sakem žádnou vestu (neboť šedá pletená vesta, kterou ho maminka nutila oblékat, mu připadala vhodná spíš pro venkovského strýce), na hlavě neměl klobouk ani čepici (neboť poletavé vlásky, jež kdysi nenáviděl, mu brýlátá dívka již druhého dne pochválila tvrdíc, že jsou stejně nezvládnutelné jako on sám) a protože jeho podkolenka měla vytahanou gumičku a klouzala mu vždycky po lýtku k botě, měl na nohou jen polobotky a krátké šedivé ponožky (jejich nesoulad s

barvou kalhot přehlédli, protože jemnostem elegance nerozuměli).

Setkali se kolem sedmé hodiny a dali se na dlouhou cestu k předměstí, kde jim na prázdných parcelách skřípal pod nohama sníh a kde se mohli zastavovat a líbat. To, co Jaromila uhcavovalo, byla oddanost jejího těla. Až dosud se podobalo jeho dotýkání dívek zdoluhavé cestě, při níž zdolával postupně jednotlivé kóty: dlouho trvalo, než se dívka nechala políbit, dlouho trvalo, než jí směl položit ruku na ňadro a když se jí dotknul zadku, připadal si být již velmi daleko — vždyť dál se nikdy nedostal. Tentokrát se však dělo již od první chvíle něco nečekaného: vysokoškolačka byla v jeho náruči zcela bezvládná, bezbranná, ke všemu odhodlaná, mohl se jí dotýkat, kde chtěl. Chápal to jako velké vyznání lásky, ale zároveň ho to uvádělo do rozpaků, protože nevěděl, co si počít s tou nenadálou svobodou.

A toho dne (sedmého dne) mu dívka prozradila, že její rodiče odjíždějí často z domova a že bude ráda, když bude moci Jaromila pozvat k sobě. Po zářivém výbuchu těchto slov následovalo dlouhé ticho; oba věděli, co by znamenalo jejich setkání v prázdném bytě (připomeňme ještě jednou, že brýlátá slečna se v Jaromilově náruči nemínila ničemu bránit); mlčeli tedy a teprve po dlouhé chvíli řekla dívka tichým hlasem: "Já myslím, že v lásce neexistují žádné kompromisy. Láska znamená dát si všechno."

S tímto prohlášením Jaromil celou duší souhlasil, neboť i pro něho znamenala láska všechno; nevěděl však, co má říci; místo odpovědi se zastavil, upřel na dívku pateticky oči (aniž si uvědomoval, že je tma a patos očí je špatně čitelný) a začal ji zuřivě líbat a tisknout.

Po čtvrt hodině mlčení se dívka znovu rozhovořila a řekla mu, že je první muž, kterého k sobě pozvala; má prý mezi muži mnoho kamarádů, ale to jsou jen kamarádi; zvykli si na to a dokonce ji žertem nazývají *kamenná panna*.